

МОДУЛЬ 4. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 4.1. Обробка та оформлення результатів наукового політичного дослідження

План

1. Загальна характеристика методів зведення й обробки результатів наукових досліджень.
2. Табличні та графічні методи зведення результатів політичного дослідження.
3. Статистичні методи обробки результатів політичного дослідження.
4. Форми узагальнення результатів досліджень.
5. Складання текстів, що описують результати політичних досліджень.

Методичні рекомендації

Результати науково-дослідної роботи оформляють не лише у вигляді курсової або дипломної роботи. Вони узагальнюються також у кандидатських і докторських дисертаціях, авторефератах дисертацій, тезах доповідей, статтях, монографіях, методичних і практичних матеріалах, підручниках, навчальних посібниках тощо. Науковим вважається видання результатів теоретичних або емпіричних досліджень, а також підготовлених науковцями до публікації пам'яток культури, історичних документів, літературних текстів. Воно призначене для фахівців відповідної галузі та наукової роботи. Наукові видання можуть бути двох груп: науково-дослідні, джерелознавчі.

До науково-дослідних належать: монографія (наукова праця, присвячена дослідженню однієї теми); науковий реферат (автореферат) – коротке викладення автором змісту наукового дослідження, дисертаційної роботи перед поданням її до захисту; інформативний реферат – коротке письмове викладення однієї наукової праці, що стисло висвітлює її зміст. У ньому акцентується увага на нових повідомленнях; тези доповідей, а також

матеріали наукової конференції (неперіодичний збірник підсумків конференції, доповідей, рекомендацій та рішень); збірники наукових праць (збірники матеріалів досліджень наукових статей, виконаних у наукових установах, навчальних закладах).

До другої групи наукових видань належать: джерелознавчі видання або наукові документальні видання, які містять пам'ятки культури та історичні документи, що пройшли текстологічне опрацювання, мають коментарі, вступи, статті, допоміжні покажчики тощо. Серед наукових неперіодичних видань можна виділити: книги (книжкове видання обсягом понад 48 сторінок); брошури (книжкове видання обсягом від 4 до 48 сторінок).

Табличні та графічні методи зведення результатів політичного дослідження достатньо впливають на якість представлення дослідження. Правильна інтерпретація даних, отриманих у результаті політичного дослідження, визначається якістю схематичного та графічного матеріалу, тобто обраними таблицями та діаграмами, чіткістю та якістю їх побудови. При вивченні даного питання теми рекомендується розглянути принципи і правила побудови перелікових таблиць, а також таблиць взаємного сполучення ознак, котрі є найбільш розповсюдженими в сучасних політологічних дослідженнях. Окремо зосередити увагу на графічних методах, серед яких – лінійні діаграми, що сполучають усі значення однієї змінної в суцільну лінію і дають можливість порівняння змінних шляхом нанесення кількох аналогічних ліній; секторні діаграми, представлені колом, що становить собою певну сукупність та розподілене на сегменти, щоб показати частку кожної складової; стовпчикові гістограми, в яких висота, а іноді ширина стовпців демонструють деякі спостереження за однією чи кількома змінними; двосторонні гістограми – розташовані у двох напрямках графіки, котрі використовуються, щоб показати коливання вище чи нижче певної норми, представлені центральною лінією. З'ясувати специфіку застосування їх у політичному дослідженні, визначити принципи побудови та правила інтерпретації даних, представлених указаними графічними об'єктами.

Технологія написання тексту, що описує результати політичних досліджень. На цьому етапі найдоцільнішим є шлях викладення результатів, здобутих у процесі досліджень, які розкривають сутність задуманої теми за методом сходження від абстрактного до конкретного. Порядок дослідження і структура тексту можуть не збігатися. Перед написанням тексту роботи слід скласти календарний план поетапного його виконання. Необхідно звернути увагу на забезпечення безперервності в роботі, домагатися того, щоб кожного дня були отримані певні результати. Слід також відвести певний час і на доробку тексту, врахування критичних зауважень рецензентів, остаточне його редагування, комп'ютерний набір, роздрук і ретельну перевірку за допомогою програми «Редактор».

Важливо дотримуватись наукового стилю написання тексту. Найяскравіше стиль проявляється у співвідношенні мови та мислення. Науковець повинен уміти вибрати головне та істотне, не допускати нагромадження непотрібних, малозначущих слів і фраз, писати чітко, ясно, стисло. Під час написання наукової роботи слід правильно використовувати техніку цитування, особливо в тому випадку, коли дослідник посилається на авторитетне джерело, виражає нову думку або наводить нові факти. Часто виникають труднощі в написанні вступу або першого розділу. Якщо дослідник має добре підібраний матеріал, можна почати з того розділу, який йому найбільше подобається, а потім приступити до першого, як правило, історико-оглядового розділу і лише наприкінці – до вступу та висновків. Досвід багатьох дослідників указує також на доцільність підбиття підсумків отриманих результатів наприкінці кожного параграфу і розділу. Це дає змогу визначити найбільш важливе й нове у вашому дослідженні та полегшити формулювання підсумків у висновках.

Редагування тексту роботи. Завершальною стадією виконання наукової роботи є її редагування. Можна проводити редагування по частинах (розділах), але однаково необхідно редагувати текст цілої, скомпонованої наукової роботи. Метою редагування є перевірка наукового тексту: по-перше, на загальну грамотність (граматика, морфологія і синтаксис); по-друге, на професійну грамотність (термінологія, апарат посилань, фактологічна база, фундаментальні закони відповідної галузі науки); по-третє, на логічну грамотність (відповідність законам логіки, правилам аргументації й доведення); по-четверте, на методологічну грамотність (коректне використання методологічного інструментарію філософського, загальнонаукового і спеціальнонаукового рівнів); по-п'яте, на технічну і графічну грамотність у наведених таблицях, графіках, діаграмах, схемах, ілюстраціях; по-шосте, на естетичність і виконання необхідних вимог щодо гармонійного форматування тексту.

Упровадження результатів дослідження у практику. Результати дослідження стають науковою продукцією тільки з того часу, коли їх починають застосовувати на практиці. Початок використання результатів дослідження у реальних практичних умовах (в освіті, на виробництві, в державному управлінні, в охороні здоров'я і т. ін.) називають їх упровадженням. Упровадження класифікують за двома ознаками: формою матеріального втілення, робочою функцією впроваджуваних результатів.

Питання для самоконтролю

1. Визначте методи зведення й обробки результатів наукових досліджень.

2. З'ясуйте роль табличних та графічних методів зведення результатів політичного дослідження.

3. Яка роль статистичних методів обробки результатів політичного дослідження?

4. Які Ви знаєте форми узагальнення результатів досліджень?

Література

1. Мангейм Б. Джаролд. Политология. Методы исследования / Мангейм Б. Джаролд, Рич К. Ричард ; [пер. с англ.]. – М. : Изд-во «Весь Мир», 1997. – 544 с.

2. Пурдин К. С. Как оформить научную работу / К. С. Пурдин, П. В. Веселов. – М. : Высш. шк., 1973.

3. Математические методы анализа интерпретации социологических данных. – М., 1990.

4. Статистические методы анализа информации в социологических исследованиях. – М. : Наука, 1979.

5. Толстова Ю. Н. Логика математического анализа социологических данных / Ю. Н. Толстова. – М. : Наука, 1991.

6. Грабарь М. И. Применение математической статистики в педагогических исследованиях / М. И. Грабарь. – М., 1986.

7. Интерпретация и анализ данных в социологических исследованиях. – М., 1987.

Тема 4.2. Етика науковців

План

1. Етичні проблеми в емпіричних дослідженнях.

2. Проблема достовірного викладення отриманих результатів. Конфіденційність дослідницьких даних.

3. Етичні аспекти співробітництва в ході дослідження.

4. Вплив на результати дослідження спонсорів дослідницького проекту.

5. Відповідальність дослідника за оприлюднені результати дослідження.

Методичні рекомендації

Проблеми наукової етики, такі як достовірність наукового результату, підтвердження авторства вченого, який отримав цей результат та інші, завжди залишалися актуальними. Нечувані в минулі століття роль і значення науки змушують розглядати їх, у першу чергу, під кутом зору соціальної відповідальності науковця перед суспільством. Отже, наукова етика перестала вже бути суто внутрішньою проблемою співтовариства вчених, її рівень – одна із важливих характеристик морального здоров'я і навіть життєздатності суспільства.

Наукова етика – це сукупність установлених та визнаних науковою спільнотою норм поведінки, правил, моралі наукових працівників, зайнятих у сфері науково-технологічної та науково-педагогічної діяльності.

Етичні питання в науці можуть з'являтися з різних причин – як нереалізовані ідеї, які бажано втілити в життя; як конфлікти, де потрібно намагатися бути посередником; як дилеми, які потрібно зрозуміти та розв'язати; як сумнівна поведінка, яку необхідно обмежити і виправити; як непрофесійна поведінка тощо.

Вивчаючи дане питання, слід ознайомитися із розробленими Американською політологічною асоціацією та Американською соціологічною асоціацією правилами поведінки під час виконання емпіричних досліджень та кодексом честі, якому необхідно слідувати тим ученим, перед якими в процесі дослідження постають проблеми етичного характеру. Принципи цього кодексу, які поширюються в основному на взаємини між дослідником і суб'єктами дослідження, входять до наступних змістовних розділів: «Об'єктивність дослідження», «Цілісність дослідження», «Повага особи досліджуваного», «Захист обстежуваних від особистих посягань», «Гарантія конфіденційності дослідницьких даних», «Правильне розуміння ролі дослідника», «Співпраця і допомога в ході дослідження», «Зведення про джерела фінансової підтримки», «Тиск з боку спонсора на підсумковий характер дослідження». До питання про етику наукових контактів також слід звернутися до розробленого ще у 2005 році Всеукраїнською громадською організацією «Українська федерація вчених» проекту «Кодексу наукової етики». У даному проекті містяться загально визнані принципи поведінки науковця, сукупність морально-етичних цінностей, притаманних для наукової діяльності та своєрідний каталог наукових вчинків, які позитивно оцінюються з моральної точки зору. Кодекс наукової етики ґрунтується на правах і обов'язках наукових працівників, визнаних міжнародною спільнотою, та головних принципах: прагненні до знань і пошуку істини; свободі творчості; колегіальності; підзвітності; справедливості і чесності.

Питання для самоконтролю

1. Проаналізуйте принципи поведінки науковця з точки зору морально-етичних цінностей.
2. Дайте визначення поняття «професійна етика».
3. Розкрийте права й обов'язки наукових працівників.
4. Проаналізуйте проблему авторського права.
5. Конфлікт інтересів науковців як морально-етична проблема.

Література

1. Биконя С. Інноваційна культура – умова реалізації інноваційної політики / С. Биконя // Персонал. – 2006. – № 4. – С. 10
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : Вища шк., 1997. – 271 с.
3. Кодекс наукової етики // Наука та наукознавство. – 2005. – № 3. – С. 31–37.

4. Кодекс наукової етики (*Проект*). Ред. Всеукраїнська громадська організація «Українська федерація вчених», Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України. – Київ, 2005. – 7 с.

5. Мангейм Б. Джаролд. Политология. Методы исследования / Мангейм Б. Джаролд, Рич К. Ричард ; [пер. с англ.]. – М. : Изд-во «Весь Мир», 1997. – 544 с.

6. Наумовець А. Проблеми сучасності і мораль науковця [Електронний ресурс] / А. Наумовець, М. Находкін // Вісник НАН України. – 2006. – № 5. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/portal/all/herald/2006-05/a1-5.pdf>.

7. Фролов И. Т. Этика науки / И. Т. Фролов, Б. Г. Юдин // Вопросы философии. – 1985. – № 2. – С. 62–65.